

A' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szombaton 24. Novemb. 1787.

Uj Hazánk' édes Attya a' F. Monárkba kivánt egés-
sz fégés állapotban töltvén napjait éjjel nappal a'
maga népének bölldogságát munkálodja. A' Vürtem-
bergi Erfébet Hertzeg aszszony, a' mi következen-
dő Királynénk ezen hónapban a' F. Monárkhától Ki-
rályi Hertzeg aszszonyhoz illő méltoságra mondatik
emeltetni. 12 Udvari Dámákat méltoztatott ő Fel-
fége számára ki-nevezni; kikkel az edgyben kelés-
után magát fogja mulatni, és a' kik minden Vasár-
nap a' Hertzeg-aszszony' aszतालánál fognak ebédelni,
és hetenként a' Hertzeg-aszszony szolgálatjában ed-
gyik a' másikat fel-fogja váltani; ezek-között két

Magyar Dámák-is tanáltatnak u. m. Zitsiné és Eszterháziné aszfzonzságok fok-más lakadalmi környülállásokrol szolhatnánk más irokkal edgyütt; de ezeket hadjúk a' következendö bizonyosabb időre. — „ Felséges Urunk azon figyelmeteségétől, mellyel a' szelid és ékes Tudományoknak Hazánkban lejendö előmozdittását atyai szemekkel tekinti, indittatván; a' múlt napokban M. B. *Pronay Gábor* Urat a *Posonyi Kerületbéli Oskoláknak Fő-igazgatóját*, a szokott fizetésnek el-engedése mellett, *Bars Vármegyének Fő-ispánnyává* nevezte, hogy ezen *F. Királyi* adamánnyával meg bizonyittaná Hazánk előtt, mely tettezősek légyenek ő Felségénél ezen érdemes Hazáfinak a' Tudományok' elő-kelésére és a' Nemzetbéli Oskoláknak szaporittására terjesztett igyekazetei. — A' 91-dik *Kurirban* említett 50-ezer forintnyi tsalárdság, mely edgy *R * * * ** nevü maga forfán fellyül héjazo ifju aszfzonzság, vakmerősége által esett, már nagyobb világosságra jött; az aszfzonz a' Játéknézö helyen fogottatott-el minekutánna már ezen Summából 5 ezer forintokat adosságba fizetet, 7-ezerrel pedig gyémántos aszfzonzyi ékességeket vásárolt volna. Ha ezen dológ egész világosságra jö, ezen tsalárd Páva tollát viselni kíváno Szajko példafon fog meg-büntettetni, az ő előre el-nézett mentsége, melyre nézve ezt tselekedni bátorkodék, semmi ellent nem álván. — — — — A' múlt Szeredán 13 hajok rakodának-meg a' Bétsi Duna partyan azokbol az 5 tabori beteg-házokbol, mellyek már részszerént le-vitettek, részszerént pedig most vitetnek és olly szorgalmatossággal készittetnek, hogy az Áts-legényeket fegyver között-is viszik a' munkára. Azt olvasom némely Levelekből, hogy illyetén tábori

bori beteg házat Pesten-is edgy néhányot építte-
 nek. Bérsben a' táborig Betegeknak egy helyből más
 helybe való által-vitelekre igen alkalmas 4 ülésű sze-
 kerek készítettnek. — Ugyan itt az ugy nevezett
 Ország-út nevű (Landstrasse) Hostát nagy utzában
 edgy el-dölt Kotsi mellett el-menvén edgy falasi Pa-
 raszt, kéretett, hogy annak fel-emelésében segittsé-
 gül legyen — ki vagyon benne? kérdi — mondják,
 hogy 3 Státus Consiliárius — nints semmi bajom ve-
 lek, felel a' Paraszt fel-sohajtvá: az Apám testamen-
 tomban hagyta-meg, hogy soha magamat a' Státus
 dolgába ne elegyittsem. — Egy szemmel látott haj-
 dani példátska tunik itt előmbe. Ennekelötte mint
 edgy 9 esztendővel a' Kunságon edgy Réformátú-
 fok helysége mellett a' posványos sárba ugy belé sied
 edgy kólduló Barátnak a' Kotsija, hogy meg sem
 mozdúlhatott: a' Körül nevetkező parasztokat kéri
 vala, hogy segittenék ki-szabadulását; de ezek tsu-
 folkodván vele, segittséget nem adának, és ott kel-
 leték hálnia, mig nem más nap az utafok segittsé-
 gével ki-vonának. Tsak ilyen Felebarati szeretett va-
 la, a' különböző — és éppen ezért edgymást üldö-
 ző — tudatlan Hazafiakban hajdon, — mig, még
 a' méltatlanakkal való jó-tételt-is nagyra betsüllő Il-
 dik JOSEF, a' vallásbéli veszedelmes gyűlölséget
 el-törölvén, a' Felebarati szeretetet a' maga népében
 fel nem ébresztette — más idők vóltanak akkor, má-
 sok vagynak most.

A' *Kinbúrni* véres tsata iránt, már 4 rend-béli
 edgyik a' másiknak ellent nem mondó tudósittást ól-
 vastunk, mellyek tsak némely apróság környül állá-
 sókban láttatnak valamit különbözni: mely meg-ed-
 gyezések ezenn meszfzeröl jött tudósittásoknak nem
 engedik tovább való kéttsegünket a' dológ iránt; söt

az-is, hogy már *Otzakovban* a' Törököknek eddig birtokába volt [*Bessarábia* 's *Kriméa* között a' *Dni-per-vize* partján lévő *Városban* és erőségben, *Russus* őrizet legyen, láttatik azon meg-jegyzés által a' kétségtől valamit szabadúlni, hogy abban a' Levélben melyet, a' *Lembergi* e. h. 7-dikén költ újj hírszerént, ugyan e. h. 4-dikén *P. Kóbúrg* K. Generálnál meg-érkezett *Kurir* *Krimből* hozott ezen Generálhoz az említett tsata iránt, a' *datum* *Otzakovból* volt. — Edgy *Német* Levél, ezen titkos edgyezést közli velünk olvasóival, mely szerént már a' jövő *Tavasza*, a' két szövetséges *Tsászári* *Tábori* népnek fekvése, előre úgy nézetett volna-el, hogy a' *Tsászári* *Sergek* *Belgrádnak* el-vétele utánn egyenesen a' *Dána* mentin tartsanak és *Viddinig* (van a' *Bulgáriai* széleenn) nyomúlyanak-le. Ez szerént, ha a' már rég úba lévő, most *Lengyel* országban rostókló *Russus* *Tábor-is*, *Mólduvába* bé ülhet így, sem itt sem pedig *Oláh-országban* nem mulathatnak a' *Török* *Sergek* tovább, a' nélkül hogy magók nagy károkkal a' többektől el-ne szakadjanak. Ekkor léfzen ósztán az ideje annak-is, hogy a' nagy *Tábornak* ilyen jó moddal való le haladhatása alkalmatofságával a' *Bukkóvinai*, *Bánnátúsi*, *Erdélyi* és *Króátziai* kisebb *Tábórok* amannak le felé való nyomulásához képest, *Mólduvába*, *Oláh-országba*, *Bósnia*ba és *Török* *Króátzia*ba belyebb belyebb lépjenek. Hónnat vette legyen a' *Német* *Író* ezen gyönyörűséges előre el-nézett útat módót, számólyon maga rólla: mi pedig várjuk-el, hogy valyon előbb, későbbre-é, vagy pedig éppen *Tavaszzal* tapasztalyúk a' dológnak belyefedését. — *Ukrániában* és a' körül való helységekben nagy számú bór *Ködmönök* készittetnek, mely-

melyből némelyek a' Téli-tábórozást hozzák-ki következendőnek lenni. — *Bósnia*ból *Tzvornik*ből ez iratik: *Schépetzen* a' Török a' hajókat nagy számmal és szorgalmatofsággal már a' Tavasztól fogva készíteti: ez jele annak hogy a' hadakozás, néki régi és el-tökélt szándéka. Az el-készült hajókat a' *Száván* a' *Dúnára*, ónnan pedig le-fele már most még nagyobb szorgalmatofsággal takarittattya: szükséges is; mert mihent a' Romai Császárral való ellenséges munka el-kezdődik, vége az után, hogy a' *Ráttsa* nevü erősségenn alóll edgyet-is viheffen, az honnan könnyen mind el-lödöztethetik: „ Velünk *Bósniai* Keresztényekkel edgyütt neu várnak a' *Serviai* Keresztények edgy órát inkább, mint azt az áldóttat, melyben a' mi velünk szomszéd Keresztény Császárnak győzedelmes fegyvere annyira közelittene hozzánk, hogy magunkat az ő Sergével edgybe foglalhatván azzal edgyütt a' minket kinzó jármat öszve törhetnök. Igy értenek az *Álbániaiak*-is: „ A' *Skutári Mahumud* minek utánna a' *Rómániai* 's *Bósniai* Basákon nem őly régen mérgeseket rúgott volna, éppen ugy óda lett mint *Tündér Ilona*: Katonái még-is talpon állanak mint eddig, rendjek 's fizetések sem változott: Fő Kapitányok, edgy ugyan onét, *Usitra* nevü Városból való Kereskedőnek erősítése szerént, edgy idegen; de hogy ki legyen nem lehet ki-tanúlni. Ez közönségesenn ki-hirdettette: hogy, *Mahmud* bizonyos helyre el-útózott és ha meg-történnék-is az a' szerentsétlenség valahogy rajta, hogy meg-halván, a' Sereg ugyantsak úgy is kifogná maga 'Sóldját hiba nélkül kapni; ő pedig nem mulat-el semmit véghez vinni, a' mit csak *Álbánia*' szabadságának meg-szerzésére, a' *Mahmud*' előre el-nézett uttya és katonáinak hátségek által véghez vihet.

vihet. A' Spanyol Király előtt közelebb meg-jelent]Tö-
 rök Követnek tzelya a' vólt, mint hirleltetik, hogy a'
 Királytól 16 nagy hajot nyerheffen, a' Gibráltári
 szoros tengeren bé-szándékozó Muszka hajos Seregnek
 ellene állására: de ez késő reménség fogna lenni a'
 szerént a' mit Horváth-országból hallánk, hogy ott
 bizonyós Grosz Sereg kerefztül menendő, hogy a'
 Venlentzei, 's más helyekről fel-vásárlott hajokra
 szállván, a' Közép-tengerre bé-álhafsanak, a' Gibrál-
 tárhoz való kerülés nélkül. — Milyen irgalom 's
 személy-vállogatás-nélkül báanyanak a' Törökök a'
 magok hadi fogjaikkal, eleven példája annak e' kö-
 vetkezendő: A' Bológnába lévő Spanyol Ministernek
 Gr. *Tzambekkari* Urnak, nagyobbik fia, ki az An-
 glusnál tett hadi szolgálattya után magát Muszka
 katonaságra adván, olyan szerentsétlen vólt, hogy
 azon hajon lévén, mely közelebrol a' Konstantziná-
 polyi szoros tengerbe való bé menetelekor el-foga-
 tott a' Törököktől, ő is a' többekkel edgyütt fogság-
 ba esett, ezen ifju Grosz mondom mint más fogjók
 a' hajó készítés' helyén folyani szokott nappali ke-
 mény munkára és éjjeli föld alatt való fogságra itél-
 tetett. Az említett Grosz minden módot el-követett
 a' mit az ifju Grosznak szabadulására a' Nagy Vezér-
 nél el-követhetett: de még eddig minden haszon nél-
 kül; mivel minden kéréseire tsak azt a' feleletet
 vette, hogy a' Grosz Urfi, ha szinta Spanyol-is, de
 az ellenség hajóján és annak valóságos szolgálattyan
 fogatott-el. — A' Belgrádi Kerefztények reménsége
 sem áll a' leg-jobb fündamentómon: ott helyben a'
 halál félelmei között vagynak szüntelen: az el-szó-
 késre való út előlök el-záratott a' Dúna parton lévő
 sárú *Vigyázok* által. Közelebrol 3 Familia közzül-
 lok magát még-is probára adván, meg indul *Semlin*
 felé

felé kerefztül, de szómorú ki-menetellel, mert mind edgyik el-fogatván, a' ferjfiak kerefztül nyárfoltattak, a' gyermekek és afzfzony emberek pedig keserves fogoly szolgálatra tétettek. Már a' Kerefztények-is annyira el-keseredtek, hogy nem régiben Belgrádhhoz nem meszfze a' helység Agáját-is kegyetlenségéért minden szolgálival edgyütt meg ölték. — Hogy tsak Lemberg edgyedul 500 ujj katonákat adott és hogy (szóll a' tudosító) az itt való hadi eleségre gondót viselő *Hivatal* parantsolatot vett edgy Millio 200-ezer véka zabnak bé-vásárlására lehető hamarsággal, mind ezek nem bizóntalan előre való jelei azon dolognak, mely minden igaz hazafinak helyes félelme. — Edgy Német Levél bizonyittása szerént, a' Tsászári Követ Ur, kemény vigyázat alatt tartatik. Ugyan ezen Levél szerént a' *Diván* a' mi K. Ts. és K. Udvarúknak jelentést tett, hogy ha az, a' Tsászárnénak segittő Sereget nem adván edgyiknek részire hajló sem lenne, a' békeféségnek ideje még 10 esztendőre újjittatnék meg, mely szerént annak utánna a' Tsászárnéval való hadakozásnak végzésével, a' határ szélek iránt való edgyezés minden bizonnyal, mind két részről való telyes meg-elégedéssel fogna tökéletes végre vitetni. Mi, a' Török ezen kívánóságának, még eddig éppen nem tapasztalyúk, azt a' kívánatos munkáját, hogy az a' mi Békeféséges szivü F. Tsászáruknak tsak edgy ágyúját-is *Napkeletre* vett uttyából viszfzá-felé térítetté volna: — Láisuk a' *Napnyugótti* békeféséges tekintetek mi jóval biztasanak jövendőre. — Frantzia ország és Anglia között békeféség vagyon — ezen utólsó, a' mint halyuk, az elsőnek baráttfágofton ajánlya a' Hollándiai Közbenjáróságot — már még azt-is mondják, hogy a' Prúfsus Királyal-is edgyeféségre lépett a' Frantzia Király.

rály. — Meg állhat hát Német-orfzágnak kereskedés és fok más-féle hafznaival meg edgyezölög, a' meg nevezett fő Hatalmaságóknak barátságos frigyek. — Tsak ugyan nem minderkor a' had, hanem kivált a' mái időben a' hadi fenyegetődzések-is szülik gyakran a' békefséget, 's vajha a' *Napnyugoti* békefség ne szülne *Napkeleten* elevenebb tüzet! — Hát a' *Své-tziaci Királynak* a' *Dániai Királyi Familiánál Hafniá-ban* már edgy néhány naptól fogva való mulatása és onnét Berlinbe lejendő jövetele — a' Prufsus *Schlé-siai* katona szedés — az a' *Varschani* kettős hir, hogy a' Prufsus Király a' Lengyeleknek jóvasolta hogy határ széleikre nézve szemefek légyenek, nem tsak, hanem Seregeit-is az Országba szállítani szándéko-zik — mind ezek mit jelentenek? Támodjon fel bár maga *Heinrich Kornelius Agrippa* 's tégyen vallást arról: hogy ezek az edgy néhány rövid kérdéfsék lennének-é könnyebbek a' meg felytésre, vagy pedig a' *Savojai Ludovika Fejedelem Afzfzonyé* volt, mely szerént ő, arra kényszerítettett a' régibb időkből ettől, hogy mondaná meg a' csillagok járásából mi-tsoda történetei fognának *Frantzia Orfzágnak* jöven-dőbe lenni. A' réájok nem bizott dolgoknak talál-gatásában foglalatóskodó Politikusok hizelkednek mind azon által magoknak azzal, hogy a' dolgot ki tanál-ták, ha azt erősitik, hogy a' *Frantz és Anglus* rész-ről való békefséget oly hirtelen meg-szerezhet-te tsak annak meg-gondolása-is, hogy ha ezen két fő tengeri kereskedő Orfzágnak Királyai szemefek nem lévén, míg a' *Tsafzár és Tsáfzárné* győzedelmes fegy-vereiket a' *Török Birodalomban* magok tetfsékek sze-rént hordoznák, edgy mást az alatt gyengittenék, jó részt le-tehetnék ofztán reménségeket, hogy a' *Közép-tengeri Ásiai szélekre* való kereskedéseket annak-után-na-is mint addig igen nagy hafzonnal folytathatnák.